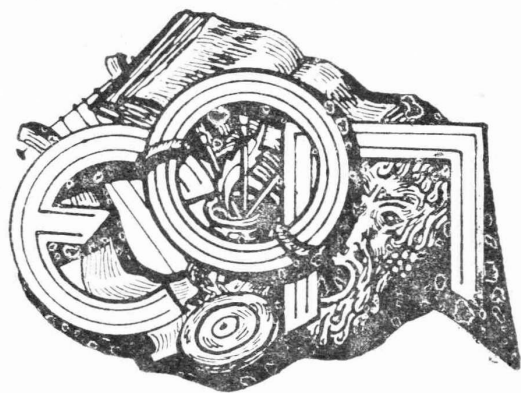

ΕΚΚΛΗΝΤΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΩΤΟΣ — 15 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1944 — ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 4

ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΙ' ΕΠΙ-
ΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙ-
ΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (Ε.Ο.Π.)

Διευθύνεται από συνταχτική επιτροπή
Ἀρχισυντάχτης: Μ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Συνεργασίες βιβλία κ. τ. λ. να στέλ-
νονται προσωρινά στον «Οἶκο Φοιτητοῦ»
Ἀρριανοῦ 5 ἢ στὴ «Φοιτητικὴ Λέσχη»
Στρατηγοῦ Καλλάρη 3 γιὰ τὸ περιοδικὸ
«ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,»

Τιμὴ φύλλου Δρχ. 40.000

Χρόνος Α'—15 τοῦ Ἀπριλίη 1944 — Τεύχος 4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θ. ΦΩΤΙΑΔΗ	Γεράσιμη Ναφτόπουλο (ποίημα)
Ν. ΝΑΡΒΑ	Οἱ Καυλίες (διήγημα)
Γ. ΙΜΒΡΙΩΤΗ	Τὸ κοινοῦ
Μ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	Στὸν ἀδερφό μου (ποίημα)
Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ	Φιλελληνισμὸς καὶ Φιλέλληνες
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	Ἐπὶ τ' ἀριστουργήματα τοῦ λαοῦ μας
Α. ΣΙΓΑΛΑ	Ἡ δημοτικὴ μας βιβλιοθήκη
Μ. ΚΥΡΟΥ	Ἐλα κάποιον βράδυ (ποίημα)
Α. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ	Στήλη τῆς φοιτήτριας

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Μία υποχρέωση — Ἀπ' τὴν Ἀθήνα — Ἡ ἐπέτειος
τῆς Ἰδρύσεως τῆς Ἱατρικῆς μας σχολῆς — Μ. Κ. Τὸ θεατρικὸ τμή-
μα τοῦ Ε.Ο.Π. ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἐκπολιτιστικὴ ζωὴ. — Ζωὴ
καὶ κίνηση τοῦ Ε.Ο.Π. Ν. ΒΕΝΙΕΡΗ: Ἡ χιουμοριστικὴ ἐκθεση
τοῦ Ε.Ο.Π. Χ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ — Κριτικὴ Θεάτρου Μ. ΑΝΑ-
ΓΝΩΣΤΑΚΗ — Κριτικὴ βιβλίου. — Ἀλληλογραφία.

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΣ Α'

15 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΗ 1944

ΤΕΥΧΟΣ 4

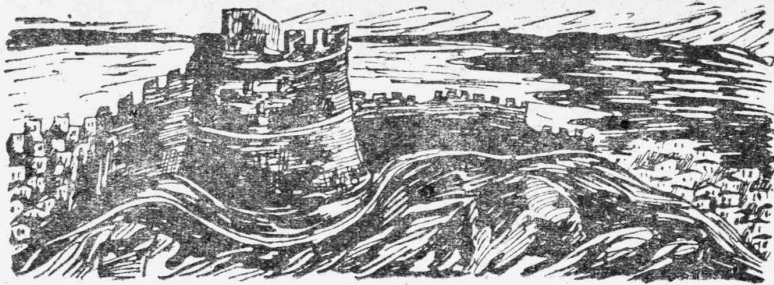
ΓΕΡΑΣΙΜΕ ΝΑΦΤΟΠΟΥΛΟ

Γεράσιμη, ναφτόπουλο, μὲ τάλαι στὰ μάτια,
ὅταν ἀράξεις στὴν ἄμμο σου, μαλαματένια βροχή,
δῶσε τρικλοποδιὰ στὰ βάσανα, παλιοζωή

Ἐλόξεστη πέτρα κοντὰ στὴ βρυσούλα
κι' ἐσύ θὰ δακρύσεις, μεγαλομένος
στὴ μάχη τῆς ἄρμης,
ἀθάνατο νερό, τὴ γοργόνα στὸ σκαφίδι τὴν ἄφησες.

Οἱ λυγρές, καὶ ποιὸς σὲ πιάνει,
λαγήνια περὶ θὰ ξεχαστοῦν
καὶ πόσα παρθένα σαλέματα
σι' ἀραγμά σου θὰ λαχταρήσουν.

Κι' ἐσύ, Γεράσιμη ναφτόπουλο,
τῆς ἄρμης παλληκάρι
χίλιες φορὲς τρεμούλιασμα, τοῦ πόθου ξαδέρφι,
πρὸς τὸ γιαλὸ γυρνώντας,
θὰ σημαδέψεις μιὰ πόρτα, χαράματα,
γιὰ τὸν ξαναρχομό, θαλασσολυκόπουλο

ΟΙ ΚΑΜΕΛΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Νάτη στο τζάμι κολλημένη. Νάμαι άγγάντια στο τζάμι, άγγάντια σ' εκείνη, κροφωμένος στ' άγκάθια μιας άνάστατης άκακίας, που με μισεί, με μισεί ίσαμε την ρίζα της βαθεία. Παράξενο. Είναι ένα δέντρο που φύτρωσε στην πέτρα, και που ποτέ στο κλαρί του δέν φάνηκε ούτε άνθος ούτε φύλλο. Άνοιξη ήρθε, ξανάρθε. Καλοκαίρια άνθισαν την πέτρα και το δέντρο πάντα ξερό έμεινε. Άγκάθια το στολίζουν και άθωο πουλί δέν στάθηκε νά ξεποστάσει και νά τραγουδήσει. Και το νεράκι ξεραίνεται στη ρίζα του. Νυχτοπούλια μονάχα, λαχανιασμένα καρφώνουνε φέρετρο τη νύχτα. Είναι ένα δέντρο, που μεγάλωσε κάτω άπ' το χαμόγελο εκείνης, που τώρα την κυττάζω, δίχως φόβο, δίχως λύπηση ίσα μέσα στ' άκίνητα μάτια της· κι είναι σά νά μου περνάει κρούσταλα στη ραχοκοκκαλιά. Κι η ίδια της με βλέπει βαθεία, και σά νά παρακαλεί, καθώς κουκουβάγια που τη γαντζώσανε νύχια γερακιού.

Ουδριαχτό, σιγρό κι άπαισιο άκούστηκε πολύ κοντά. Ξιπάστηκε. Ένα τραμ σταμάτησε άπότομα, και καθώς φρενάρισε στρίγγλιζε έτσι, που θαρούσες και σου χαραινάζανε το κρέας ξουραφίες. Νιώθω άλαφιασμένο πλήθος νά στριμώχνεται γύρω του. Έγώ, άλύπτητα κυττάζω στο τζάμι, γιατί το πιό φοβερό είναι εκεί· πίσω άπ' ένα γυαλί μέσα σέ δυό γυαλιά, που ξερνάνε φαρμακερή πετριά κι ίκετιέουνε. Ξαφνικά χάθηκε άπ' το παραθύρι της όσπου τη βλέπω νά ξεινιάζει την καγγελόπορτα του σπιτιού της και νά όρμαίει έξω. Τα πόδια της είναι γυμνά. Κοντοστεκεται στο πλήθος που κτρινιασμένο και στεγνό σφιγγόταν. Δυό παιδάκια, τρομαγμένα παραμε-

ρίζουν και τούτη, γαντζώνει ξαφνικά τά χέρια στο λαιμό της και χυμεί άπάνω μου.

«—Φύγε! Φύγε!» Βογγάει. «Μαύρε! δέν είδες τó αίμα; Της έκοψε τά πόδια. Γριά εΐτανε! Φύγε!»

Δέν ταράχτηκα καθόλου κι ούτε της είπα τίποτα. Μά κι' αυτή δέν ξαναμίλησε. Γιατί ένιωθε, γιατί νιώθαμε κι' οι δυό μας πώς αυτό που έγινε, μίλησε κι' άποφάσισε. Έσκυψε τó κεφάλι κι' άπομακούνθηκε. Καθώς άκούστηκε η πόρτα που έκλεισε πίσω της, ένας σπουργίτης χαρούμενα τιτίβισε στα ξαφνιασμένα κλαδιά της άκακίας, για πρώτη φορά.

Πάνω στ' άσάλι της θάγας, που άστραφτερό κι' άνήμερο ξεχύνεται στην άσφαλο, κοκκινίζει τώρα ένα μουκτέο φρέσκες καμέλιες. Είναι τó λουλούδια που φέρνει ο άγαπημένος στην άγαπημένη, τά λουλούδια που στολίζουνε τά στήθια των νεκρών έραστων. Κι' έμεις είμαστε μισημένοι και ζωντανοί και περιμένουμε εκείνο που θά μās γιόμωζε καμέλιες τά χέρια. Θάνα η άγάπη; Θάνα η νύχτα; Νύχτωσε, Κίτι νευρόσπαστα περνούνε άπό μπροστά μου ένα-ένα, δυό-δυό. Τίποτα δέν ένε και κουνούνε τά χέρια τους κομικά όσπου τά καταπίνει η νύχτα. Βασιλεμένα χαράκια γράφουνε πεντάγραμματα στα παραθυρόφυλλα κι' ο άγέρας σφυρίζει λυπητερές γκάμες. Κι' άπό τó πίσω είναι εκείνη. Και με κυττάζει, δέν μπορει παρά νά με κυττάζει σάν πρίν. Φαίνεται πώς δέν έκλεισε τά τζάμια, γιατί άκούω κλάματα. «Ά! πόση εύτυχία νά σέ βλέπω νά διπλώνεσαι στα δυό, άπό τρομάρα, κι' έγώ σά μοίρα νά μη φεύγω και νά σου βαραινώ σά θάνατος. Πόσες ώρες, πόσους αιώνες θάμαι έδω όστε ξαί-

ρεις. Πόσες ώρες θά περιμένο τó ξερό, γιατί τó είδα στα μάτια σου όταν έσκουζε κάτω άπ' σίδερα η γριά. Κι' είναι άγάπη αυτό; Έ, πές μου; Είναι άγάπη όταν δυό χέρια τά τελευταία που βλέπουνε οι ζωντανοί, σου σφίγγουνε τó λαρύγγι και σπύ ρυθμίζουνε την ίδια άναπνοή που έχουνε οι κρεμασμένοι την ώρα που δέ ήμιος κλωτσά τó σκαμνί άπό τά πόδια τους; Είναι άγάπη αυτό; και θά μās φέρει καμέλιες; Όχι! Τό άλλο, τó άλλο περιμένουμε».

Άλαφιασμένο, φιωμένο στα μπαμπάκια, φάνηκε ένα φεγγάρι που βιαζόντανε νά κατακυλήσει στη δύση του κι' έλεγες πώς τóδιωχνε η άμαρτία, που φώλιαζε άπ' την πίστα του δρόμου ως της καρδιάς· τó αίμα και προμηνούσε κακό.

Τό παραθύρι της είναι τώρα σκοτεινό, Ζυγιάζομαι και καρφώνομαι στην πόρτα της.

«—Άνοιξε!» Φωνάζω. Άφουγκράζομαι μέσα. Μιά γάτα κλαίει. Τίποτε άλλο. «Άνοιξε!» Άνοιξε!» Σιωπή. Σιωπή, Χουφτώνω τó πόμολο και τραντάζω την πόρτα δυνατά και τά τζάμια της άντιλαούνε ένα μεταλλικό γέλοιο που έσηκώνει την τοίχα, Βαστώ την άνάσα μου κι' άνοίγω. Μπαίνω μέσα. Κάτι πέφτει ξερό στα πλακάκια, Βγάζω ένα κερί άπ' την τσέπη μου, που τóχα φυλαγμένο για την Άνθή. Είναι δυό μέρες που πέθανε η Άνθή. Και η Άνθή, ήτανε κείνο τó χορίτσι, που μ' άγαπούσεν άπλά, με δυό ήσυχά χέρια και με μία καρδιά περιστέρι που ξαφνικά ένα πρωινό δίπλωσε τά φτερά του και πέθανεν άκελάητο στη φαρμακομένη ξόβεργα που της έστησε εκείνη, με τή θεομηνία της Άγάτης της.

Βρίσκουμαι σέ σαλόκι. Τά έπιπλα, έφτά καρέκλες κι' ένα τραπεζί μακρό, είναι σκεπασμένα με σκούρα πράσινα πανιά, και μυρίζουνε μούχλα. Κι είναι έτσι ξένα δώ μέσα, σά νά μην πάτησε ποτέ ζωντανού ποδαρι. Κατάντικρο στο γυμνό τοίχο, κρέμεται άνάποδα ένα κάντρο. Τό χαρτόνι του είναι άσπρο και ίσα στη μέση του ένα μαύρο σημαδάκι προσκαλεί τή ματιά μου. Πλησιάζω άργά και δίχως τó κερί άπάνω του. Είναι σταυρός νευρικά κι' άκανόνιστα σχεδιασμένος, κρεμνώ τó κάντρο τó γυρίζω άπ' την καλή, και μέσα άπ' τις

σκιές ξελεπιέται αυτό που γύρευα και περίμενα: Έκείνη.

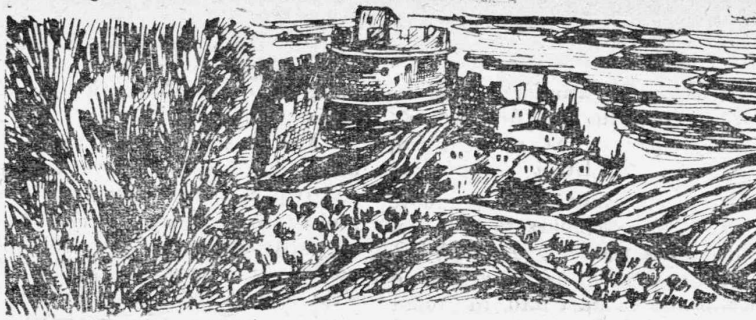
Χέρι τρελλού η σοφού τη ζωγράφισε. Θά σου την περιγράψω ήσυχα άναγνώστη Μιά κόκκινη κορδέλα φαρδειά ως τέσσαρα δάχτυλα είναι δεμένη τριγύρα στο κεφάλι, και κάτι σκούρα, γαλανά σάν τόν Άχελώο, μαλλιά, ξεσκίζουνε τó γυρίζο φόντο, που είναι πνιγμός κι' άπελπισία. Και τó στόμα έχει τó χρώμα των πανσέδων κι' είναι σφιγμένο με κακία και πάει νά τρουλήσει τó πανί. Φούστα κίτρινη που φτάνει ίσαμε τά γόνατα—ως έδω την έχει ο ζωγράφος, κλείνει την άπάνω ρίζα του λαιμού, κι' όλο της τó κορμί είναι δεμένο με σύρμα άπό σκουλίκια, που η στραβιά άζη του σκαλώνει στα πετρωμένα μάγουλα και φτάνει και δένεται με τά μακρόα ματόκλαδα του άριστερού της του ματιού, που σέ τίποτα δέν ξεχωρίζουνε άπ' τά σκουλήκια. Τά μάτια της είναι θεόκλειστα και κάτω στη γωνιά του κάντρον ύπάχει μία ύπογραφή γουαμμένη μ' όλα τά κόκκαλα και τά νύχια του άνθρώπου· και διάβασα «θάνατος».

Ένα πιάνο άκούστηκε νά βρονταίει βάρβαρα κάποιο ρέκβιεμ. τó πορτραίτο ξεφύγε άπ' τά χέρια μου και χτύπησε στην πλάκα. Χλιαρός άγέρας βούτξε κι' έκρωξεν η πόρτα, καθώς σπασμένα κρονία· Κι' άνασηκώθηκαν με θρόο φοιχτό τά πανιά που σκεπάζανε τις καρέκλες και τó τραπέζι, κι' αρχίσανε χορό ξεφρενο και δαιμονισμένο στους τέσσερις τοίχους. Τό τραγούδι έπαψε ξαφνικά. Κατάλαβα. Όρμησα έξω κι' έφυγα τρέχοντας.

«—Πέθανε! Πέθανε!» χτυπούσανε τά βήματά μου

«—Πέθανε! Πέθανε! γελούσεν η καρδιά μου. Τώρα βρίσκουμαι στν θάλαμο β του ψυχιατρείου κι' είμαι καλά και τή νύχτα δέν φοβούμαι. Έκείνη έχει ένα σταυρό στο κεφάλι. Τό σπύτι της κάρη εκείνη τή νύχτα. Μούπανε πώς η άκακία της άνθισε τώρα την άνοιξη και καρδερίνες γεμίζουνε μουσική τó δέντρο. Ένας σπουργίτης τιτιβίζει στο γαλάζιο παραθύρι «Καλημέρα!» Άμα γίνω καλά, θά πάω νά την εύρω και θά της πάω καμέλιες.

Και η Άνθή, ούτε εΐτανε, ούτε πέθανε, Είναι τόσο πολλά και γοργά τά περιστέρια!

ΤΟ ΚΩΜΙΚΟ¹

Ο Έκπολιτιστικός Όμιλος του Πανεπιστημίου μᾶς κάλεσε ἐδῶ γιὰ νὰ ἐγκαινιάσουμε τὴν Α΄ Χιονοριστική Έκθεσή του. Ἀπαντοῦμε ὀλοπόρθυμοι στὴν πρόσκληση, χαίρουμε παρακολουθοῦμε καὶ συμπαθοῦμε τὴν κίνηση. Ἡ φοιτητικὴ νεολαία μὲ τὴν ὀρμὴ πού τὴ χαρακτηρίζει δὲ μένει περιορισμένη στὸ καθημερινὸ καὶ στὸ συνειθισμένο, μὰ στρέφεται καὶ σὲ κάτι ἄλλο ἰδεατὸ πού ὀνειρεύεται. Ἔτσι ὑψώνεται στὴ σφαῖρα τῆς τέχνης καὶ ἐκφράζει ἐκεῖ τοὺς ἐσώτερους παλμούς της, τοὺς πόθους της καὶ τοὺς καύμους της. Μὰ ἡ τέχνη ὅσο καὶ νὰ τὴ θέλουμε σὰν κάτι χωρισμένο καὶ ἀπομονωμένο ἀπὸ τὸν πραγματικὸ κόσμο, κάτι τὸ πλαστὸ καὶ ὀνειρεμένο, ὅμως ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον θρέφεται, σ' αὐτὸν στρέφεται, μέσα του ὀρίζεται καὶ ἐπάνω του ὀρθώνεται. Ὅσο καὶ νὰ ἔχει ἰδιαιτέρα δική της ἐκφραση, δική της χωριστὴ νομοτέλεια καὶ οὐσία, ὅμως μέσα σ' αὐτὴ πλατύνουμε καὶ βαθαίνουμε, μὲ ἄλλους λόγους πλουτίζουμε τὴν πραγματικὴ ὑπαρξή μας.

Ἡ τέχνη εἶναι γεννήτρα ζωῆς καὶ εἶναι πολλὲς οἱ ἐκφραστικὲς μορφές της. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶναι καὶ ἡ μορφή τοῦ κωμικοῦ. Στὴ σημερινὴ χιονοριστικὴ ἐκθεση βλέπουμε ἕναν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τρόπους πού διαθέτει ὁ ἄνθρωπος γιὰ ν' ἀντικρῶσει καὶ συλλάβει τὸ βαθύτερο νόημα πού ὑπάρχει σὲ μερικὰ φαινόμενα τοῦ γύρω του κόσμου. Οἱ νεαροὶ καλλιτέχνες μας ἐκφράζουν μὲ τὴ γραμμὴ καὶ μὲ τὸ χρῶμα, σαρκῶνουν

καὶ προσηλώνουν στὴν αἰσθητὴ καὶ στερεὴ εἰκόνα κάποιον ἐσωτερικὸ παλμό τους, μιὰ πνευματικὴ κίνηση πού νιώθουν μέσα τους ἐμπρὸς σ' ἕνα ἀντικείμενο ἢ περιστατικὸ. Στ' ἀληθινὰ τὸ κωμικὸ δὲν κάνει ἄλλο παρά νὰ ἐκφράζει μιὰ ἀντίφαση, μιὰ ἀντινομία πού συναντοῦμε στὴ γύρω μας ζωὴ, ἢ καὶ ὅμως ὀποιαδήποτε, παρά μόνον ἐκείνη πού εἶναι ἐλαφρὴ καὶ δὲν ἔχει παραπολὺ σπουδαία σημασία. Παρατηροῦμε στὸ δρόμο ἕναν ἀρχοντοφορεμένο κύριο πού περπατεῖ ἀργὰ καὶ ἐπίσημα καὶ ξαφνικὰ τὸν βλέπουμε νὰ τρέχει νὰ πιάσει τὸ ψηλὸ καπέλλο του πού τὸ ἀρπάζει ὁ ἀέρας καὶ τὸ στρίφογυρίζει μακριά. Ἡ ἀντίφαση εἶναι χτυπητὴ, τὸ τρέξιμο τοῦ κυρίου δὲ συμβιβάζεται διόλου μὲ τὴν ἐπιβλητικὴ καὶ σοβαρὴ ἐμφάνισή του. Ὅλη αὐτὴ ἡ εἰκόνα μᾶς φαίνεται κωμικὴ, γελοῦμε πού παρουσιάζονται ἔτσι ξαφνικὰ μαζὶ δυὸ στοιχεῖα πού εἶναι ὀλωσδιόλου ἀντίθετα καὶ ἀταίριαστα μεταξύ τους. Ἡ σύγκρουση ὅμως αὐτὴ εἶναι ἐλαφρὴ, δὲν ἔχει σοβαρὲς συνέπειες, δὲ φέρνει καμιὰ μεγάλη συμφορὰ. Στὴν περίστασι πού ἡ ἀντινομία εἶναι πολὺ βαρύτερη, τότε παύουμε νὰ γελοῦμε, δὲν ἔχουμε κάτι κωμικὸ παρά κάτι τὸ τραγικόν. Ἄν ὁ ἴδιος κύριος, καθὼς τρέχει καὶ δὲν κατορθώνει νὰ πιάσει τὸ ἀνυψόταχτο καπέλλο του, σκοντάψει καὶ κυλιστεῖ κάτω

¹ Ὁμιλία στὰ ἐγκαίνια τῆς Α΄ Χιονοριστικῆς Έκθεσης τοῦ Ε. Ο.Π.

πληγωμένους, τότε ἀμέσως σβήνει τὸ κωμικὸ καὶ παρουσιάζεται μιὰ σοβαρὴ κατάστασι. Τὸ κωμικὸ λοιπὸν προέρχεται ἀπὸ μιὰ ἐλαφρὴ καὶ ἀνώδυνη σύγκρουση. Ἔτσι στὰ ἔργα τους οἱ νεαροὶ καλλιτέχνες μας ἐμφανίζουν τέτιες εἰκόνας, ὅπου ἡ ἀντινομία ἀνάμεσα σὲ ἀσυμβίβαστα στοιχεῖα βρίσκεται πῶς κοντὰ στὴν ἐπιφάνεια παρά στὸ μεγάλο βάθος. Σηγνὲς ἀπὸ τὴ φοιτητικὴ ζωὴ, ἀπὸ τὸ σπασίτιο, ἀπὸ τὴν παράδοσι, τὴν ἐξέτασι, τύποι τοῦ θεολόγου, τοῦ φιλόλογου, τοῦ μαθηματικοῦ, τοῦ γεωπόνου, τοῦ γιατροῦ, καὶ τὰ παρόμοια εἶναι τὸ πλούσιο ὕλικόν πού ἔχει κινήσει τὴ φαντασία τους. Μέσα στὴν πανεπιστημιακὴ ζωὴ εἶναι βέβαια κοντὰ σὲ ἄλλα καὶ ὁ καθηγητὴς κάτι τὸ ἀξιοπρόσθετο. Αὐτὸς ἀνεβαίνει στὴν ἔδρα, μιλεῖ μὲ αὐτοπεποίθησι ἀπὸ ψηλὰ ἐκεῖ πού βρίσκεται, φορεῖ τὰ γαλιὰ του καὶ συμβουλεύεται τὰ σημειώματά του, ρητορεύει, κάποτε ρίχνει καὶ καμιὰ βλοσυρὴ ματιὰ στὸν ἀκροατὴ ἐκεῖνον πού ψιθυρίζει στὸ διπλάνόν του, μὲ λίγα λόγια ἔχει ὅλα τὰ στοιχεῖα πού συγκροτοῦν μιὰ σοβαρὴ προσωπικότητα. Οἱ ἀκροατὲς του παρακολουθοῦν τὸ μάθημα σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, μὰ σὲ μιὰ στιγμὴ κάτι χτυπᾷ στὸ μάτι τους πού φαίνεται σὰν παραφωνία μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ἐπίσημη κατάστασι. Αὐτὸ τὸ ἀσυμβίβαστον μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ ἰδιόρρυθμη σωματικὴ κίνηση πού συνειθίζει νὰ κάνει ὁ καθηγητὴς τὴν ὥρα πού μιλεῖ, ἕνα πολὺ τονισμένο χαρακτηριστικὸν τοῦ προσώπου του, ὅπως ἡ μύτη ἢ τ' αὐτιά του, ἕνα παράξενο ροῦχο του, ἀκόμη μιὰ ἰδιότητα τοῦ χαρακτηριστοῦ καὶ ὀποιοδήποτε ἄλλο. Τότε ἐκεῖνος πού παρατηρεῖ τὸ ἀντιφατικόν, τὸ βρίσκει κωμικόν καὶ γελά. Μὰ ὁ καλλιτέχνης κάνει καὶ κάτι περισσότερο, ἐκφράζει τὴν ἀντινομία μὲ μιὰ καρικατούρα. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ γελοιογραφικὴ εἰκόνα τὸ ἀντιφατικόν χαρακτηριστικόν τονίζεται ἀκόμη περισσότερο, λ. χ. ἡ μύτη γίνεται τεράστια, κυριαρχεῖ, φαίνεται σὰν νὰ συμπυκνώνει ὅλη τὴν ὑπόστασι τοῦ κατόχου της. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ εἶναι φανερὴ καὶ ἡ σύγκρουσι

της μὲ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου. Ἡ ἐντύπωσι εἶναι κωμικὴ, γελοῦμε γι' αὐτὴ τὴν ἀντινομία.

Τὰ ἀνάλογα παρατηροῦμε καὶ σὲ ἄλλα εἴδη τοῦ κωμικοῦ. Ὅχι μόνον στὴ γελοιογραφία, παρά καὶ στὸ λογοπαίγνιον γίνεται τὸ ἴδιον, λ. χ. δίνει κανεὶς σὲ μιὰ λέξι μιὰ ἀπροσδόκητη σημασία πού δὲν ταιριάζει διόλου μὲ τὸ θέμα πού συζητοῦν δυὸ ἢ περισσότερα ἄτομα. Ἔτσι παρουσιάζεται ξαφνικὰ κάτι ἀντιφατικόν καὶ μηχανικόν μέσα σ' ἕνα ἄλλο φυσικόν καὶ ζωντανόν. Τὰ ἴδια μποροῦμε νὰ εἰποῦμε καὶ γιὰ μιὰ μιμητικὴ κίνηση, γιὰ μιὰ πράξι, γιὰ μιὰ ὀλόκληρη προσωπικότητα πού μᾶς δείχνεται σὰν ἕνας ὀρισμένος κωμικὸς χαρακτηριστὸς ἢ τύπος, ὅπως καὶ γιὰ τὸ λογοτεχνικόν ἐκεῖνον εἶδος πού ὀνομάζουμε κωμωδία.

Τὸ κωμικόν τὸ συναντοῦμε μόνον μέσα στὴν ἀνθρώπινη περιοχὴ, δηλ. στὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον σὰν μορφή καὶ σ' ὅ,τι ἀνήκει ἢ σχετίζεται μ' αὐτόν. Ἔτσι καὶ ἕνα φῶρημα ἢ ἕνα καπέλλο μποροῦν νὰ μᾶς κάνουν κωμικὴ ἐντύπωσι. Ἔτσι ἀκόμη καὶ ἕνα ζῶον, λ. χ. ὁ πίθηκος μᾶς φαίνεται κωμικός, ἐπειδὴ μᾶς θυμίζει τὴν ἀνθρώπινη μορφή, εἶναι σὰν καρικατούρα της. Καὶ μέσα στὴν τέχνη, ὅταν παρουσιάζονται ζῶα καὶ προκαλοῦν τὸ γέλιο μας, πάντοτε ἔρχονται σὲ κάποια σχέση μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ παράξενη μορφή στὰ μίκυ μᾶους, ἡ κίνησή τους, ἡ ὀμιλία καὶ τὸ τραγοῦδι τους, εἶναι παρατραβηγμένα, παρατονισμένα, ψευτισμένα καὶ μηχανοποιημένα ἀνθρώπινα στοιχεῖα. Μέσα στὴ φύσι ὅμως δὲ βρίσκουμε τίποτε τὸ παρόμοιον. Πολλὰ φυσικὰ πράγματα καὶ φαινόμενα δέχονται διάφορες καλαισθητικὲς ἀξίες, ὅπως εἶναι τὸ «ὄρατον», τὸ «χαριτωμένο», τὸ «ὑψηλόν», τὸ «πένθιμον», ἀκόμη μπορεῖ νὰ εἰπεῖ κανεὶς καὶ τὸ «ἀσχημον», μὰ ποτὲ κάτι πού ἀνήκει στὴν ὕλικὴ φύσι δὲν παίρνει ἕναν κωμικὸν χαρακτηριστὸν. Ἡ δύσι τοῦ ἡλιου εἶναι ὄρατον, ὁ βράχος αὐτὸς μού γεννᾷ κατάπληξη καὶ συναίσθημα τοῦ ὑπέροχου, τὸ τοπίον ἐκεῖνον εἶναι πένθιμον, μὰ κανένα ἄλλο δὲ μού φαίνεται κωμικόν.

Ἡ καλαισθητικὴ λοιπὸν μορφή πού συζητοῦμε εἶναι κάτι τὸ ἀνθρώπινο καὶ μάλιστα παίρνει τόσο μεγαλύτερη ἔνταση, ὅσο φανερόνεται ἔμπρὸς σὲ μιὰ κοινωνικὴ ομάδα. Τότε τὸ πετυχημένο λογοπαίγνιο ἢ ἡ κωμικὴ κίνηση καὶ κριτικὴ ἢ ἡ παρωδία καὶ τὸ δράμα γεννοῦν μιὰ πολὺ δυνατώτερη ἐντύπωση, πολλαπλασιάζουν τὴν ἐνέργειά τους καὶ προκαλοῦν τὸ σπασταριστὸ γέλιο. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη παίρνουν καὶ μιὰ κοινωνικὴ σημασία. Ἔτσι τὸ κωμικὸ εἶναι καὶ κάτι τὸ κοινωνικό. Κι αὐτὴ ἡ σημασία του δείχνεται ἀκόμη καλύτερα, ἂν τὸ ἐξετάσουμε βαθύτερα. Εἶπαμε πὼς ἐκφράζει κάποιες ἐλαφρὲς ἀντινομίες. Ἀντικρούουμε αὐτὲς τὶς ἀσυμφωνίες, τὶς παρατηροῦμε, γελοῦμε. Μὰ αὐτὴ ἴσα ἴσα ἡ στάση μας ἔχει ἕναν ὀρισμένο χαραχτήρα. Ἡ ἀντίδρασή μας στὸ κωμικὸ εἶναι κριτικὴ, τὸ κρίνουμε, τὸ ἀξιολογοῦμε, ἀποδοκιμάζουμε τὴν ἀντίφραση, ὄχι βέβαια μὲ μιὰ λογικὴ κρίση πού κάνουμε, ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν ψυχικὴ στάση πού παίρνουμε. Τὸ γέλιο ἔχει αὐτὴ τὴν κριτικὴ σημασία. Αὐτὸ τὸ ἀξιολογικὸ στοιχεῖο γίνεται πῶς φανερὸ στὸ «πείραγμα» καὶ στὴ «σάτιρα». Τὸ πείραγμα, ὄχι ὅμως ὅποιο καὶ νὰ εἶναι, παρὰ μόνο ἐκεῖνο πού προκαλεῖ μιὰ κωμικὴ κατάσταση, ὄχι λοι-

πὸν τὸ σοβαρὸ πού γίνεται ὀδυνηρὸ, μᾶς δείχνει πολὺ καλύτερα τὴν κριτικὴ σημασία πού εἶπαμε. Ἔτσι τὸ γέλιο φαίνεται σὰν μιὰ ἀντίδραση στὶς ἀντινομίες πού ὑπάρχουν μέσα στὴ ζωὴ, τὶς ξεσκεπάζει ἔμπρὸς στοὺς ἄλλους δηλ. στὴν κοινωνία καὶ τὶς ἀποδοκιμάζει σὰν ν' ἀποβλέπει στὴ διορθωσὴ τους.

Κι ἀπὸ τὴ σημερινὴ λοιπὸν χιουμοριστικὴ ἐκθεση δὲ μπορεῖ νὰ λείπει ἡ κοινωνικὴ καὶ κριτικὴ σημασία κοντὰ στὴν ἄλλη τὴν καλαισθητικὴ ἀπόλαψη πού μᾶς γεννοῦν τὰ ἔργα. Οἱ νεαροὶ καλλιτέχνες μας παρατηροῦν τὶς ἀντινομίες πού ὑπάρχουν στὴ γύρω τους ζωὴ, τὶς μεταφέρουν στὴν περιοχὴ τῆς τέχνης καὶ τὶς κάνουν ἀκόμη πῶς χτυπητὲς μὲ τὴν καλαισθητικὴ μορφή πού τοὺς δίνουν. Ἡ νέα γενιὰ δὲ δέχεται παθητικὰ τὴν ἐξωτερικὴ ἐντύπωση, παρὰ ἀντενεργεῖ, τὴν παρατηρεῖ, τὴν ἐξετάζει, τὴν πλαταίνει καὶ τὴ βαθαίνει, τὴν κρίνει καὶ τὴν ἀξιολογεῖ. Ἡ στάση της εἶναι κριτικὴ. Κριτικὴ ὅμως σημαίνει διορθωτικὴ καὶ δημιουργικὴ. Κι ἐμεῖς οἱ πρεσβύτεροι πού νιώθουμε αὐτὴ τὴν στάση της, τὴν ἐπαινοῦμε, τὴν συμπλαθοῦμε καὶ τὴν χαίρομαστε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΜΒΡΙΑΤΗΣ
Καθηγητῆς

ΣΤΟΝ ΑΔΕΡΦΟ ΜΟΥ

— Ἀδερφέ μου
στ' ἀποψινὸ ἀντιφρέγγισμα τοῦ ἡλίου
ἔπιασα τὴ μορφή σου
μέσα στὰ χέρια τῆς μνήμης μου
νὰ τὴ ζεστάνω.

Τώρα ὁ ἦχος τῆς φωνῆς σου
δὲν ὀρθώνεται
οὔτε στοῦ μικροῦ μου δάχτυλου
τὸ ὕψος.
Καὶ μόνο ἡ φωτιά
τῆς ματιᾶς σου
κρατᾷ παντοτινὸ τὸ τρεμούλιασμα
τῆς ψυχῆς μου

— Ἀδερφέ μου,
Τότε σκύβαμε μαζὶ
πάνω στὸ μεγάλο βιβλίον τῆς ζωῆς
γιὰ νὰ διαβάσουμε
τὰ μυστικὰ τῶν ἴσκιων
Τὶ ἀνύπαρκτα πού μᾶς φαίνονταν
καὶ γελοῦσαμε
καὶ κείνα τ' ἀτέλειωτα καλοκαιρινὰ
δειλινὰ
πού ὁ ἥλιος τῆς σκέψης μας
ἔκανε πελώριους κύκλους
μὲ τὰ χρώματα
τὶ φωτεινὰ ποῦτανε

— Θυμᾶμαι
Ὅταν τὸ γαλάζιο λουλούδι τῶν πόθων σου
δὲ χόροῦσε πιά στὴ μικρὴ γλάστρα
εἶπες :
Τὴν ἀνοιξὴ θὰ τὸ φυτέψω
χάμου στὴ γῆ
γιὰ ν' ἀπλώσει
λευτέρα τὶς ρίζες του
μέσα στὸ χῶμα,
κι ἔβαλες τὸ χέρι σου
πάνου στὴ καρδιά
κι ἔπιασες τὴ συγκίνηση τῶν χτύπων της

— Ἀδερφέ μου,
Τώρα
μένω μονάχη μου
νὰ συλλογίζουμαι ὅλα ἐκεῖνα
καὶ νὰ μὴ μπορῶ νὰ πιάσω
οὔτε τῆς δόξας σου
τὸν οἶστρό
Ἀδερφέ μου.

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ

Ταυτόχρονα σχεδόν με την αναταραχή, πού έφεραν οι Έλληνες στα βαλτωμένα και θολά νερά της Βαλκανικής με τις συνεχείς επαναστατικές τους προσπάθειες για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, δημιουργήθηκε βαθμιαία ένα παγκόσμιο σχεδόν ρεύμα ιδεών, το φιλελληνικό. Πολλοί ξένοι περιηγητές, φιλέλληνες, κυρίως λάτρεις των αρχαίων Ελλήνων, πού περιηγήθηκαν την Ελλάδα επί τουρκοκρατίας, δέ συγκινήθηκαν μόνο από τη θλιβερή όψη των τόπων και των έρειπίων της αρχαίας Ελλάδας, αλλά και από την αξιολύπητη θέση των νέων Ελλήνων. Η χώρα εκείνη με τις χτυπητές και συγκλονιστικές αντιθέσεις της τους έσφιγγε την καρδιά, τους έκανε ν' αγανακτούν και να κλαίουν για την τύχη των νεκρών και ζωντανών λειψάνων της αρχαιότητας. Είδαν τη σκλαβωμένη ζωή των Ελλήνων, έννοιώσαν την ψυχική τους ταραχή, άκουσαν τα πονεμένα και μονότονα τραγούδια τους, ξεχώρισαν στ' άπελπισμένα λόγια τους και μάντεψαν στα έκφραστικά τους βλέμματα τους άκοίμητους μυστικούς πόθους τους για δικαιοσύνη και λευτεριά. Ο προεπαναστατικός φιλελληνισμός άρχισε να παίρνει νέο περιεχόμενο, να ολοκληρώνεται: κοντά στ' άθυμασμό και στη λατρεία των αρχαίων Ελλήνων προστέθηκε ο όικτος και η συμπάθεια για τους άτυχους απογόνους τους. Όσο προχωρούμε στην επαναστατική και μετεπανάστατική Ελλάδα, τόσο και περισσότερο πληρώνεται η έννοια της λέξης «Φιλέλληνες», πού με την πάροδο του χρόνου γίνεται η συνισταμένη όχι δύο άνισων, αλλά δύο ίσων και ισόροπων δυνάμεων, δηλαδή της εξ ίσου δυνατής αγάπης των ξένων προς την αρχαία και τη νέα Έλ-

λάδα: οι ξένοι φιλέλληνες δέν ξεχωρίζουν πιά αρχαίο και νέο, αλλά στρέφονται με φιλία και αγάπη προς κάθε τι έλληνικό. Είναι οι πραγματικοί φιλέλληνες. Η μετάβαση προς τη νέα αυτή ουσία και μορφή του φιλελληνισμού έννοήθηκε από τα πολιτικά γεγονότα της ταραγμένης εκείνης εποχής και καλλιεργήθηκε από τη μεγάλη πνευματική κίνησή της, το λογοτεχνικό ρομαντισμό, πού άρχίζει κατά τα τέλη του 18ου αιώνα και μεσουρανεί στις άρχές του 19ου αιώνα. Οι μεγάλοι λογοτέχνες του ρομαντισμού με τις χαρακτηριστικές τους τάσεις, τη νοσταλγία προς τα περασμένα, την έξαρση της φαντασίας και του συναισθήματος και την υπερβολή των έκφραστικών μέσων, ήταν επόμενο να συγκινηθούν από τα παλιά και νέα βιβλία των περιηγητών, πού είχαν περιγραφές για την αρχαία και νέα Ελλάδα, να πάρουν και οι ίδιοι άκόμη θέματα εμπνευσμένα απ' αυτές και να τα επεξεργασθούν σε τρυφερές και παθητικές μυθιστορίες, πού είχαν μεγάλη απήχηση σε κάθε πολιτισμένη γωνιά του κόσμου (π. χ. ο 'Υπερίωνας του Hölderlin, οι «Μάρτυρες» του Chateaubriand κ. λ. π.). Έτσι ο λογοτεχνικός ρομαντισμός του 18ου και 19ου αιώνα, άν και βγαλμένος από αντίδραση στ' άκλασικισμό της άναγέννησης, όμως σταθεροποίησε και δυνάμωσε άκόμη περισσότερο το φιλελληνισμό και πύκνωσε τα ταξίδια των ξένων στην Ελλάδα. Άλλά και ο φιλελληνισμός από την άλλη μεριά έγινε ένα δυνατό στήριγμα και κίνητρο για την έξάπλωση του ρομαντισμού, έγινε μάλιστα άργότερα κατά την έλληνική επανάσταση του 1821—29 ένα ζουμερό παρακλάδι του. Ο φιλελληνισμός παρουσιάζεται τότε μιά πνευ-

ματική σά θύελλα, πού συναρπάζει στο διάβα της και συμπαρασύρει τις ψυχές και τα συναισθήματα των πολιτισμένων ανθρώπων σε μιά νέα σταυροφορία για τη συνδρομή και άπελευθέρωση των ταπεινών απογόνων ενός δοξασμένου λαού. Ο φιλελληνισμός σαν ένα μεγάλο βαθύ και όρμητικό ρεύμα ιδεών μέσα στ' άπυρρο ποταμό του παγκόσμιου ρομαντισμού παρέσυρε και επηρέασε τελικά και την ψυχρή άκόμη πολιτική των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Ο γάλλος στρατηγός Pellion, πού κατά τα τέλη της επανάστασης κατέβηκε στην Ελλάδα με το γαλλικό άποβατικό σωμα για το διώξιμο των Αιγυπτίων και Τούρκων από την Πελοπόννησο, έγγραφε άργότερα τα έξης: «Οι Έλληνες ήταν τότε (πριν από την έκρηξη της Έπανάστασης) λίγο γνωστοί. Στο άκουσμα των πρώτων κατορθωμάτων τους, η φαντασία εύχαριστήθηκε να τους περιβάλει με τα δανεισμένα από την ιστορία των προγόνων τους λαμπρά χρώματα. Ο πατριωτισμός τους φαινόταν άξιος της αρχαίας Σπάρτης, οι άρχηγοί τους παραβόλονταν με τους ήρωες των ένδοξων χρόνων της Ελλάδας, και κάτω από την πένα των ποιητών οι μάχες τους έπαιρναν μιά άπόχρωση όμηρική. Οι άναμνήσεις αυτού του λαού, πού το ένδοξό του όνομα

είχε ζήσει τόσους αιώνες, τα μακροχρόνια βάσανά του, η σταθερότητά του και η άγια υπόθεση του δημιούργησαν πολλές συμπάθειες για το ζήτημά του. Η μαγική φωνή της έλευθερίας άντηχώντας από τα τείχη της Άθήνας στην ήχώ του Μαραθώνα, της Σαλαμίνας και της Πλάταιας, ήταν σαν ένα προσκλητήριο του αρχαίου πολιτισμού στ' άπο νέο πολιτισμό: όλες οι εύγενικές καρδιές άπάντησαν σ' αυτό. Άμέσως τα περισσότερα Ευρωπαϊκά έθνη αντιπροσωπεύτηκαν με εύγενείς αντιπρόσωπους στα πεδία των μαχών της Ελλάδας και η σημαία του σταυρού έγινε το σύμβολο της άνεξαρτησίας των λαών.... Η υπόθεση των Ελλήνων υπήρξε λαοφιλής και ένωγινόταν σύνθημα για συνασπισμό με την αντιπολίτευση, οι γενναίες ψυχές και οι εύσεβείς άντρες, συγκινημένοι από τις κραυγές της άπόγνωσης των Χριστιανών, πού σφάζονταν από τους άπιστους, έκδήλωσαν αισθήματα φιλανθρωπίας, πού παρ' όλη την επαναστατική προέλευσή τους ούτε οι πρίγκιπες ούτε ο κληρός τολμούσαν να τα πολεμήσουν στα φανερά». 1

1. Pellion, La Grèce et les Capodistriens, Paris 1855, σελ. 48-49.

Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Υφηγητής της Νέας Έλληνικής Ιστορίας

ΑΝΟΙΞΕ Ο ΔΙΚΟΣ ΜΟΥ Θ ΜΠΑΧΤΣΕΣ

Άνοιξαν ανοίξαν
 τὰ δέντρα ή μυγδαλιές
 άνοιξε άνοιξε
 και ο δικός μου ο μπαχτσές¹
 στάθηκα για να σεριανίσω²
 μαυρομάταμ'
 βρίσκω κόρη που κοιμόταν
 μοναχιά
 με μαντήλι σκεπασμένη
 μαυρομάταμ'
 μαυρομάταμ' δροσηρή
 έσκησα να την φιλήσου
 μα δεν μου δέχτηκε (δix)
 μόγκη³ άνοιξη τὰ μαύρα
 και μ' αγνάντεψη
 κι του κόκκινου της χείλι
 μη ζπουρίση⁴
 Πούσαμ ξένεμ'
 τον χειμώνα
 όντας κρύονα
 κιήλθης τώρα του καλοκαίρι
 που θερμαίνουμι
 κι αν ήλθης κι αν δεν ήλθης
 τώρα του καλοκαίρι
 που θερμαίνουμι
 κι' ήλθης τώρα του καλοκαίρι
 τί μου φερες
 σου έφερα γιαλι κι χένι
 να γιαλίξη
 μαυρομάταμ'
 Σου έφηρα και πιλιτσίκια⁵
 για τὰ χιονόλευκα χειράκις
 όχ μαυρομάταμ'
 Σου φερα και πιλιτσίκια
 γλυκιά μου μαυρομάτα
 σου φερα κιουρτάνες⁶
 για να βάλης στού λαμό
 όμορφή μου μαυρομάτα
 Σου φερα και ζουναράκι
 για την δακτυλένιας μέση
 Σου φερα και παπουτσάκια
 για τὰ κάτασπρά σου ποδαράκια
 καλήμου μαυρομάτα
 όμορφή μου μαυρομάτα
 δροσηρή μου μαυρομάτα.

Σημ. 1) Μπαχτσές=κήπος 2) Συργιάνι=περιφέρουμι διασκεδάζοντας (συρ-
 γιανίζω) 3) Μόγκη=μόνο, μονάχα. 4) Ζπουρίζω=κουβεντιάζω. 5) Μπιλιτζίκια=βρα-
 χιόλια 6) Γκιουρτάνι=περιδέριο (Τουρκ.)
 Και τὸ τραγούδι αυτό όπως και τὸ ἄλλο τοῦ προηγουμένου φύλλου (ὁ Μπου-
 γιατζής) εἶνε Βεριώτικο.

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στο περασμένο τεύχος εξέτασαμε σύντο-
 μα τις αρχές των κοινοτικών ή σχολικών
 βιβλιοθηκών στη νεότερη Ελλάδα, έπειτα
 τὸ σκοπὸ γενικὰ των Δημοτικών Βιβλιοθη-
 κών, ὅπως ἑμεῖς τὸν ἀντιλαμβανόμεθα,
 τὴ σύνθεσή των και τὴ σημασία που ἔχει
 τὸ δανειστικὸ τμήμα για μιὰ Δημοτικὴ Βι-
 βλιοθήκη.

Σύμφωνα με τὸ σκοπὸ που θέσαμε,
 ἄρχισε νὰ λειτουργεῖ και ἡ δημοτικὴ μας
 βιβλιοθήκη ἀπὸ τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1939 και
 ἔακολούθησε ὡς τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1940.
 Στὸ διάστημα τοῦ ἑλληνοϊταλικῦ πολέμου
 λειτούργησε μόνο τὸ δανειστικὸ τμήμα για
 τοὺς τραυματίες μας στὰ διάφορα στρατιω-
 τικὰ νοσοκομεία τῆς Θεσσαλονίκης.

Σήμερα θὰ ἀναφέρουμε μερικὰ για τὴ
 σύνθεση και τὴ λειτουργία τῆς Δημοτικῆς
 μας Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ μικρὸ αὐτὸ χρο-
 νικὸ διάστημα και ὕστερα θὰ προσθέσουμε
 και τὴν ἀποψή μας για τὸ σημερινὸ τυχὸν
 ἀνοιγμά της.

Σύνθεση τῆς Δημοτικῆς μας Βι- βλιοθήκης

Σύμφωνα με τὸ σκοπὸ που θέσαμε, δό-
 θηκε ιδιαίτερη σημασία στὸ λογοτεχνικὸ
 τμήμα, που ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔργα νεοελλή-
 κων συγγραφέων, ἀπὸ μεταφράσεις ἀρχαίων
 ἑλλήνων και νεωτέρων ξένων συγγρα-

φέων. Τὸ τμήμα αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ μεγα-
 λύτερο μέρος τῆς Βιβλιοθήκης ὡς τὰ τώρα,
 ἔχει 3600 τόμους. Τὸ ἱστορικὸ τμήμα ἔχει
 ἀπάνω κάτω 500 τόμους, τὸ φιλοσοφικὸ
 —παιδαγωγικὸ—θρησκευτικὸ 400, τὸ τμή-
 μα τέχνης και ἀρχαιολογίας 120, τὸ νομι-
 κὸ 100 και τὸ τμήμα των ἐφαρμοσμένων
 Ἐπιστημῶν 430 τόμους. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ
 ὑπάρχουν και διάφορα λεξικά και ἐγκυκλο-
 παιδεῖες, 100 τόμοι, και διάφορα ἑλληνι-
 κὰ ἐπιστημονικὰ και μὴ περιοδικὰ, 250
 τόμοι. Ἐν συνόλῳ δηλαδὴ ἔχει ἡ Δημοτι-
 κὴ μας Βιβλιοθήκη σήμερα ἀπάνω κάτω
 6500 τόμους.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπ' αὐτοὺς ἔχει
 ἀγορασθῆ.

Δωρεές ὡς τώρα ἔγιναν:

1. Δωρεὰ Ξενοφώντος Κωνσταντινίδου,
καθηγητοῦ, τόμοι 524.

2. Δωρεὰ Χρίστου Ἀβραμίδου, συνταγ-
ματάρχου, τόμοι 82.

3. Δωρεὰ Βρετανικοῦ Συμβουλίου,
τόμοι 96.

Ἡ παρακολούθησι τοῦ ἀναγνωστηρίου
 ἦταν περισσότερο ἀπ' ὅτι θὰ περίμενε κα-
 νεις ἰκανοποιητικὴ. Παραθέτουμι ἕνα συ-
 νοπτικὸ πῖνακα, ὅπου φαίνεται σὲ γενικὴς
 γραμμὲς ἡ κίνηση τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἀπὸ
 τῆς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1939, ὡς τῆς 27 τοῦ Ὀ-
 κτώβρη 1940.

Συνοπτικὸς πῖνακας για τὴν κίνηση τοῦ Ἀναγνωστη- ρίου τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης ἀπὸ τῆς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1939 ὡς τῆς 27 τοῦ Ὀκτώβρη 1940.	ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ		Σύνολο
	1939	1940	
1. Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία	8.040	7.809	15.849
2. Ἀρχαῖοι Συγγραφεῖς σὲ μετάφραση και στὸ πρωτότυπο	1.531	1.789	3.320
3. Ζῆνη λογοτεχνία σὲ μετάφραση	8.921	6.122	15.043
4. Ζῆνη Λογοτεχνία σὲ ξένες γλώσσες	825	987	1.812
5. Παιδικὴ Βιβλιοθήκη	1.641	487	2.128
6. Ἱστορία—Γεωγραφία—Λαογραφία	2.500	2.993	5.493
7. Φιλοσοφία—Θρησκεία—Παιδαγωγικὴ	2.620	3.107	5.727
8. Τέχνη—Ἀρχαιολογία	501	460	961
9. Νομικὴ—Πολιτικὲς και Οἰκονομικὲς Ἐπιστῆμες	227	835	1.062
10. Μαθηματικὰ—Φυσικὲς Ἐπιστῆμες	477	610	1.017
11. Βιομηχανία—Ἐμπόριο—Πρακτικὲς γνώσεις	3.115	2.965	6.080
12. Περιοδικὰ—Ἐπετηρίδες—Ἡμερολόγια	117	1.021	1.198
Σύνολο	30.505	29.185	59.690

“Όπως βλέπουμε και η ζήτηση των αναγνωστών δικαιώσε την άποψή μας για το σκοπό των Δημοτικών Βιβλιοθηκών και οι αναγνώστες του λογοτεχνικού τμήματος περνούνε κατά πολύ τους αναγνώστες όλων των άλλων τμημάτων μαζί

Μόλις άρχισε ο έλληνοϊταλικός πόλεμος ο Δήμος, χωρίς να έρωτήση βέβαια ούτε τη Διεύθυνση ούτε την Έφορεία της Βιβλιοθήκης, χρησιμοποίησε την αίθουσα του αναγνωστηρίου για την εγκατάσταση των τεχνικών υπηρεσιών του και έτσι έπαψε προσωρινά να λειτουργεί το Αναγνωστήριο.

Έκτός από το Αναγνωστήριο όμως η Βιβλιοθήκη είχε καταρίσει και ιδιαίτερο δανειστικό τμήμα από 1250 τόμους, λογοτεχνικού κυρίως περιεχομένου. Το τμήμα αυτό πλουτίσθηκε με άλλους 100 τόμους που του χάρησε το Πανεπιστήμιο και άλλους 111, που του δάνεισε το γνωστό κοινοφελές σωματείο «Σύνδεσμος Έλληνίδων Λεσποινίδων Μέριμνα» και χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση των τραυματιών μας στα διάφορα στρατιωτικά νοσοκομεία.

Απαγορεύτηκε και άρχην να δίνουν άνευθνοι βιβλία στους στρατιώτες και έτσι με το συγκεντρωτικό αυτό τρόπο, δόθηκε ευκαιρία σε όλους τους τραυματίες μας, όχι μόνο να απασχολούνται με το βιβλίο, αλλά να διαβάζουν καλά και κατάλληλα γι' αυτούς βιβλία. Με τη συνδρομή των συνεργείων της ΕΟΝ Θηλέων λειτουργήσε το τμήμα αυτό θαυμάσια, με μεγάλη τάξη και ακρίβεια. Τηρηθήκανε ώρισμένοι κανόνες της οργάνωσης δανεισμού βιβλίων και έτσι θα μπορούσαμε σήμερα να δώσουμε άσχετά σωστό στατιστικό πίνακα για τον αριθμό και το είδος των βιβλίων που διαβάστηκαν, το όνομα, την καταγωγή και το επάγγελμα των αναγνωστών τραυματιών μας. Δίνουμε και εδώ ένα πρόχειρο έντελώς και πολύ συνοπτικό σχετικό πίνακα.

ΑΡ. ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΡ. ΑΝΑΓΝΩΣΤ.

1. Νεοελλην. Λογοτεχνία	1358	14396
2. Ιστορία—Φιλοσοφία	175	783
3. Πρακτικές Έπιστήμες	175	
4. Καθαρά λαϊκά βιβλία	98	1310
5. Γαλικά βιβλία	25	35

Σύνολο 2806 18024

Με την κατάργηση του Μακεδονικού Μετώπου, το άπρόοπτο κλείσιμο των στρατιωτικών νοσοκομείων και τη λεηλασία των, χάθηκαν μερικά βιβλία μαζί με τα δελτία των, που θα ανταποκρινόταν άπάνω κά-

τω σε 1500 αναγνώστες άκόμη. “Όστε μπορούμε να μιλούμε για 20.000 άπάνω κάτω αναγνώστες τραυματίες σε διάστημα 4 μηνών.

Το άνοιγμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης.

Και τώρα το άνοιγμα της Δημοτικής μας Βιβλιοθήκης: **Μπορεί να λειτουργήσει σήμερα κανονικά η Δημοτική Βιβλιοθήκη;** Αυτό είναι το έρώτημα που απασχολούσε πάντα το Διευθυντή κ. Γ. Βαφόπουλο μαζί με τον Πρόεδρο της Έφορείας της Βιβλιοθήκης, που θα απασχολήσει και έμεις σήμερα λίγο εδώ.

Έχουμε μια πολύ κοινή παρομία, που συχνά τη χρησιμοποιούμε για τους άλλους, μα όχι και για τον εαυτό μας: “Όποιος είν' έξω άπ' το χορό, πολλά τραγούδια ξέρει”. Αυτό συμβαίνει και με το άνοιγμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης. “Ότι υπάρχουνε πολλοί, που από πράγματι έ ενδιαφέρου για μελέτη επιθυμούν το άνοιγμά της, το ξέρομε ίσως καλύτερα από κάθε άλλο έμεις που ζήσαμε άμεσώτερα την παρακολούθηση του Αναγνωστηρίου της στο παρελθόν. Γιατί πρέπει να τονίσουμε, πως κανένας δέ λυπήθηκε περισσότερο για το προσωρινό κλείσιμό της από τον Διευθυντή και τους άμεσα άφοβούς, όπως και κανένας δέ φρονίσις τόσο όπως αυτοί να διασώσουν τουλάχιστο τα βιβλία και τις βιβλιοθήκες— άφου τα καθίσματα και τα τραπέζια δέν είχαν τη δύναμη να τα φυλάξουν. Και αν σήμερα με μερικές προϋποθέσεις θα ήταν δυνατό το άνοιγμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, γιατί υπάρχουν τα βιβλία της, όφείλεται—για να μιλήσουμε μια φορά πωπωπικά—κυρίως στο Διευθυντή κ. Γ. Βαφόπουλο και κατά δεύτερο λόγο στον ύποφαινόμενο. Η άγάπη μας και η φροντίδα μας για τη Δημ. Βιβλιοθήκη ήταν έμπρακη. Πολλές φορές σκεφτήκαμε και συζητήσαμε το άνοιγμά της. Άλλά οι παρουσιοζόμενες δυσκολίες ήταν άνυπέρβλητες. Αν βέβαια έξαρτότανε όλα από μās, όχι μόνο θα είχε άνοιξει από δω και πωλν καιρό, αλλά και δέν θα είχε κλείσει διόλου η Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Μου φαίνεται πως δέν χρειάζεται και μεγάλη σοφία για να συμπεράνεις κανείς τις δυσκολίες που συναντά το σημερινό της άνοιγμα. Χωρίς αίθουσα κατάλληλη, χωρίς τραπέζια και καθίσματα, πως μπορούσε να λειτουργήσει και μάλιστα το χειμώνα, που

χρειάζεται κανείς καύσιμη ύλη και άφθονο ηλεκτρικό ρεύμα; Και ποιός θα άνεχόταν να ξοδέψει ο Δήμος εκατοντάδες εκατομμύρια για να εξυπηρετηθή ένας μικρός αριθμός των κατοίκων της Θεσσαλονίκης, όταν τόσος πολύς κόσμος ήταν άστεγος και πεινοσες; Ποιός θα ανάλαμβανε αυτή την εϋθύνη άπέναντι του λαού; **Γιατί έμεις την θέλομε τη Δημοτική Βιβλιοθήκη να έξυπηρετεί πολλούς και όχι 5—10 άτομα.** Νομίζομε πως δέν είναι σωστό να γίνονται στις σημερινές περιστάσεις τόσα έξοδα (διάθεση οικήματος, όταν οι πρόσφυγες μένουν στο δρόμο, έξοδα κατασκευής τραπέζιων και καθισμάτων, έξοδα για θέρμανση και ηλεκτρικό ρεύμα) για να εξυπηρετηθούν αυτά τα 5—10 πρόσωπα.

Και μ' όλα ταύτα δέν πάψαμε να έχουμε πάντα στο νου μας το άνοιγμά της. Ζυγίσαμε όμως όλα τα παραπάνω άσχετά καλά και πεισθήκαμε όλοι εκείνοι που ενδιαφερόμεθα για το άνοιγμά της και οι γεμανικές άρχες μαζί μας, που έδειξαν άσχετό ενδιαφέρο, πως ήταν άδύνατο το χειμώνα να άνοιξη η Δημ. Βιβλιοθήκη. Στη σχετική έκθεσή στις Γερμανικές άρχες αυτό τονίζονταν: πως ήταν άδύνατο πριν από το Μάρτη να σκεφθί κανείς το άνοιγμά της.

Και τώρα τελευταία πάλι ξαναρχίσαμε να σκεπτόμεθα σοβαρά το άνοιγμά της— όχι βέβαια γιατί τότε ξεφουρνίζεται ένα άνεύθυνο σημείωμα στον τύπο, αλλά γιατί κι έμεις το νομίζομε σωστό. “Ός αυτή τη στιγμή τα διαβήματά μας για έξεύρωση χώρου ήταν άκαστα. Έχουμε όμως έλλειδες για άρχογος.

“Η άοχη μας είναι να λειτουργήσει κανονικά και πραγματικά και όχι για τον τύπο. Μισές δουλειές είναι κάτι χειρότερο από καμμία και φέρνουν μόνον γρίνιες. “Ό σκοπός της ▲. Βιβλιοθήκης είπαμε πως είναι προ πάντων μορφωτικός και πρέπει και με την τάξη της και με την καθαριότητά της η Δημ. Βιβλιοθήκη να μορφώνει έμμεσα τον άναγνώστη. Αυτή τη γνώμη άκολουθήσαμε και η πείρα μās έδειξε ότι είναι η σωστή. Και άλλοτες για το πρώτο της άνοιγμα ύπήρχαν πολλοί άνυπόμονοι. Μα έμεις την άνοιξαμε, όταν όλα ήταν έτοιμα και έτσι άμέσως την άλλη μέρα των εγκαινίων άρχισε να λειτουργεί κανονικά η Δημ. Βιβλιοθήκη. “Όλα ήταν έτοιμα: Τα βιβλία δεμένα και ταξινομημένα, το καθένα στη θέση του, οι κατάλογοι έτοιμοι, άκόμη και ο πρόχειρος κατάλογος για τη χρήση των ά-

ναγνωστών, τα τραπέζια, τα καθίσματα για 108 θέσεις, οι πρακτικές οδηγίες για τους αναγνώστες, η διακόσμηση της αίθουσας του Αναγνωστηρίου, όλα άνεξαιρέτως. Γι' αυτό και αγαπήθηκε τόσο πολύ, γι' αυτό και τις βραδυνές ώρες αναγκαζότανε η ύπηρεσία να κρατεί σειρά των άναγναστών, γιατί και οι 108 θέσεις ήταν κατηλημμένες.

“Έτσι κανονικά θα ήθέλαμε να λειτουργήσει, **έστω και με όλιγώτερες θέσεις,** η Δημοτική Βιβλιοθήκη και θα λειτουργήσει όταν εκπληρωθούν ώρισμένες προϋποθέσεις.

Το δανειστικό τμήμα

Και το δανειστικό τμήμα;

“Όπως γράψαμε και παραπάνω, το δανειστικό τμήμα λειτουργήσε ύποδειγματικά κατά τη διάρκεια του έλληνοϊταλικού πολέμου για τους τραυματίες μας. Άραγε δέν μπορούσε να λειτουργήσει και τώρα;

Στη διάθεση του τμήματος αυτού υπάρχουν μόνο 1400 άπάνω κάτω βιβλία, κυρίως της νεοελληνικής μας λογοτεχνίας. Και το δανειστικό τμήμα είναι διαργανωμένο τέλεια, αλλά πραγματικά δέν μπορεί να έπαρκεση για μια πόλη, όπως τη Θεσσαλονίκη. Για να λειτουργήσει κάπως κανονικά θα έπρεπε να είχαμε στη διάθεσή μας άκόμη τουλάχιστο 2000 δεμένους τόμους και μάλιστα τέτοιους που να εκπληρώνουν το μορφωτικό σκοπό του δανειστικού τμήματος. Μα τώρα να ζητήση κανείς να προμηθευτεί τόσα βιβλία είναι άδύνατο. **Κανονικά** λοιπόν δέν θα μπορούσε άκόμη να λειτουργήσει το τμήμα αυτό. Γιατί δέν υπάρχει πιδ δυσάρεστο για ένα δανειστικό τμήμα μιας Δημ. Βιβλ. από του να περιορίζει το έργο του σε ώρισμένους μόνο αναγνώστες.

Άλλά επί τέλους και με τα 1400 βιβλία θα ήταν δυνατό να λειτουργήσει και δέν πρέπει να άποσιωπηθεί πως καταβάλλονται έներγείες τώρα τελευταίως για τη λειτουργία του.

“Ένα πράγμα μόνο πρέπει να προσέξη κανείς. Υπάρχει μια δυσκολία, που δέν την σκέπτεται ο καθένας. Ποιός θα φέρει την εϋθύνη για τη λειτουργία του χωρίς άπολυμαντικό κλίβανο; Και για το τελευταίο αυτό έχομε να προσθέσωμε μερικά.

“Από τον Άπρίλιο του 1940 είχαν άρχίσει οι ένέργειες για την άπόκτηση κατάλληλου άπολυμαντικού κλιβάνου. Είχαμε γράψει μάλιστα και στο έξωτερικό γι' αυτό το ζήτημα. Η Διεύθυνση της Βιβλιοθήκης είχαν έλθει σε συνηνόσεις και με κάποιο

Οίκο στην Αθήνα, πού μ'α εἶχε κάνει και κάποια προσφορά. Ἐπρόκειτο νὰ συζητήσουμε γιὰ τὶς λεπτομέρειες τῆς κατασκευῆς του κλπ., ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἄρχισε ὁ Ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος

Δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖ κανεὶς πὼς γιὰ πρώτη φορὰ στὸν τόπο μας θὰ δημιουργόταν δανειστικὸ τμήμα μὲ ὄλους τοὺς κανόνες δανεισμοῦ βιβλίων καὶ ἤθελε προσοχή. Μιὰ ἀποτυχία του, θὰ ἐσήμαινε ἴσως ἀποτυχία καὶ τοῦ μορφωτικοῦ σκοποῦ, πού μπορεῖ νὰ ἔχει ἓνα δανειστικὸ τμήμα γιὰ μιὰ πόλη σὰν τὴ Θεσνίκη. Ἐπρεπε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ λειτουργήσῃ κανονικὰ καὶ καλά, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ὑπόληψή του καὶ τὸν προορισμὸ του.

Αὐτὰ, νομίζομε, πὼς ἔπρεπε, νὰ εἰπωθοῦν δημοσίᾳ, γιὰ νὰ φανερωθῇ πὼς οἱ ἄμεσα ἐντεταλμένοι καὶ ἀρμόδιοι ἔκαμαν ὅ,τι μπορούσαν γιὰ τὸ ἀνοιγμα τῆς Δημ. Βιβλιοθήκης. Τὸ σφάλμα των ἴσως ἦταν, πὼς δὲ δημοσιογραφοῦν καὶ δὲν διαδηλώνουν

ὅ,τι κάνουν γιὰ τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ μας, γιὰ τὸ θεωροῦν σὰν ἀντινόητο.

Τάξη, ἡσυχία καὶ καθαριότητα ἦταν τὰ γνωρίσματα τῆς Δημοτικῆς μας Βιβλιοθήκης, ὅπως ὁμολογοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι πού τὴν γνώρισαν. Δὲν μπορῶ γι' αὐτὸ ἐδῶ νὰ ἀποσιωπήσω μιὰν ἀλήθεια, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ παρεξηγηθῶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Διευθυντὴ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἴσως. Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Θεσσαλονίκης εἶχε τὸ εὐτύχημα στὸ πρόσωπο τοῦ λογοτέχνη κ. Γεωργίου Βαφοπούλου νὰ ἀποκτήσῃ τὸν κατάλληλον Διευθυντὴ. Μὲ ζῆλον ἀπαράμιλλο, μὲ ἐργατικότητα καὶ ὄχι λιγώτερη αὐταπάρανηση κατώρθωσεν ὁ κ. Βαφόπουλος νὰ ὑπερνικήσῃ μερικὲς ἢ πολλὰς δυσκολίας πού παρουσιάζονται πάντα στὴν ἀρχὴ κάθε ἔργου καὶ νὰ γίνῃ πᾶ ἀπαραίτητος γιὰ τὴν κανονικὴ τῆς λειτουργία.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΙΓΑΛΑΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

ΕΛΑ ΚΑΠΟΙΟ ΒΡΑΔΥ

Ἐλα κάποιο βράδυ
στῶπα ἀπὸ καιρὸ
θᾶσαι στὸ σκοτάδι
τὸ πολὺ πυκνὸ

σὰν ξωθιά πού ἀφήνει
μόνο τὸ θεὸ τῆς
κι ἔρχεται καὶ σβύνει
κάθε λυπηρὸ τῆς

στὴ θερμὴ μου ἀγκάλῃ
γέροντος μὲ χάρη
τ' ὄμορφο κεφάλι
σὰν ἀνθοκλωνάρι.

Στὸ λευκὸ λαιμὸ σου
θᾶχαις μαύρη ἐσάρπα
καὶ τὸν ἔρχομό σου
μιὰ παράξενη ἄρπα

θὰ μοῦ τὸν γνωρίσει
μέσ' ἀπὸ τὰ δάση,
θὰ μᾶς μαγνητίζει
καὶ θὰ μᾶς περάσει

πέρ' ἀπὸ τὴ γῆ μας,
σὲ μιὰ ξένη χώρα,
κεῖ πού οἱ στοχασμοὶ μας
στῆς σιωπῆς τῆ μύθορα

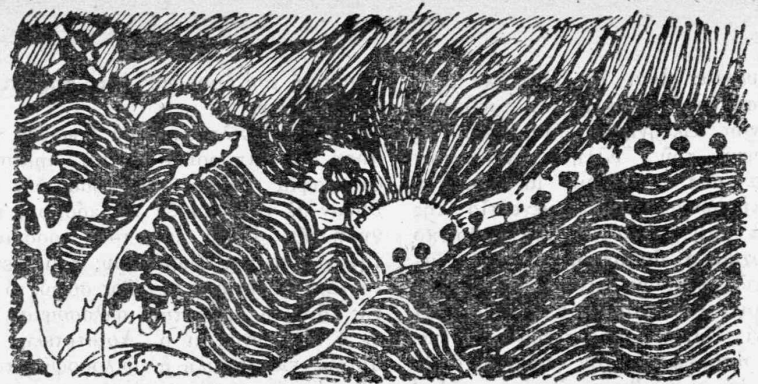
θᾶναι σὰν κτισμένη
στερεμένη βροῦση
στὸν κισσὸ πνιγμένη,
σὰν πρὶν ἀπ' τὴ δύση

ῶρα μαγεμένη
σ' ἔρημα ἀκρογιαλία.
Κι ἔτσι ἀνταμωμένοι
μὲ γυρτὰ κεφάλια

δίχως νὰ τὸ ποῦμε,
δίχως ἄλλη γνώρα
θὰ κρυφοδιαβοῦμε
τῶν λυγμῶν τῆ χώρα.

Ἐλα κάποιο βράδυ
θὰ σὲ καρτερῶ
στὸ πυκνὸ σκοτάδι
στῶπα ἀπὸ καιρὸ.

ΜΙΑΤΟΣ ΚΥΡΟΥ

Ἡ ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ

«Κλείσε μέσα στὴν ψυχὴ σου τὴν Ἑλλάδα καὶ
θὰ αἰσθανθεῖς κάθε εἶδος μεγαλεῖο»

Δ. Σολωμός

Μιλάει ὁ Σολωμός, ὁ ποιητὴς μας κι ἀπευθύνεται στὶς αἰώνια ἀνήσυχες ψυχὲς πού πάντα ἄσβηστα διψοῦν νὰ πραγματώσουν μέσα τους τὰ εὐγενικὰ ἀνθρώπινα ἰδανικά ἔτσι ὅπως ἀνθίσαν καὶ κρυφανθίζουν ἀκόμα, μέσα στὴν ψυχὴ τῆς ἀκατάλυτης Ἑλλ. φυλῆς ἀπευθύνεται σ' αὐτὲς τὶς ψυχὲς μόνο, γιὰ τὴν αὐτὴν εἶναι ἀξίες νὰ κλείσουν μέσα τους τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ αἰσθανθοῦν κάθε εἶδος μεγαλεῖο. Τὴν Ἑλλάδα ὄχι μονάχα σὰ πανανθρώπινο σύμβολο σ' αἰώνιες ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς ἀξίες, σ' ἀθάνατα ἔργα καὶ πράξεις πού τὶς τυλίγει ἄσβηστὸ τὸ φῶς τοῦ ὠραίου, μὰ καὶ σὰν σύμβολο ἀγέρωχο τοῦ πιὸ ἠρωϊκοῦ καὶ δυνατοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τῆς πιὸ ἀγνῆς καὶ ἀληθινῆς φυλετικῆς πίστεως. Ἐτσι τὸ μεγαλεῖο πού ἔνοιωσε ὁ Σολωμός μόνο ἓνας Ἑλληνας θὰ μπορέσει νὰ τὸ αἰσθανθῇ ὀλοκληρωμένο. Μονάχα ὁ πραγματικὸς Ἑλληνας θὰ νοιώσῃ τὸ μεγαλεῖο τ' ἀνθρώπου πού εἰδικὰ σὰν ἄτομο καὶ μέλος τῆς ἑλλ. φυλῆς ἀναγαλλιάζει ἀπὸ ὑπερήφανο πατριωτισμὸ ἀτενίζοντας τὴ φυλὴν του νὰ προβαίνει μέσα στὶς ἀτέλειωτες σειρὲς τῶν αἰώνων, πάντα νέα καὶ φωτεινὴ ἀνεξολόθρευτη ἀπ' τὴν σκληρότητα τῶν ἀ-

γώνων. Ὅμως γιὰ νὰ νοιώσεις τὸ μεγαλεῖο τοῦτο πρέπει νὰ στοχαστεῖς τὶς ἀξίες καὶ τὰ ἔργα πού κρύβει ἡ Ἑλλάδα, ν' ἀνακαλύψεις πίσω ἀπ' αὐτὰ τὴν ψυχὴ πού ἔθεσε τὶς αἰώνιες ἀξίες καὶ δημιούργησε τ' ἀθάνατα ἔργα. Ν' ἀνακαλύψεις τὴν ψυχὴ πού πάλλει μέσ' τὰ δημορικὰ τραγούδια, πού φανερῶνται στοὺς ἀρχαίους λυρικοὺς, πού ζωντανεῖται μέσα σ' ἀρχαῖα δράματα, πού ζωντανεῖται τῆς τέχνης τὰ γλυπτὰ μνημεῖα, πού ἀνήσυχη ἐρευνητικὴ σαλεύει στὰ βάθη τῆς Ἑλλ. φιλοσοφίας. Νὰ τὴ ζητήσεις μέσα τὴν πίστη τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς πού τὴν ἔβγαζε ἀκατάβλητη καὶ ἀπὸ Μαραθῶνες καὶ ἀπὸ Σαλαμίνας καὶ τὴν ἔστειλε κατακτῆτρια τοῦ πνεύματος ὡς τὸν Ἰνδὸ, πού αἰῶνες ἔδινε στὴ φυλὴ δύναμη νὰ κρατηθεῖ ἀπ' τὸ βαρβαρικὸ κίνδυνον καὶ πού στὸ τέλος μ' ἄγριο ἀγῶνα τὴν ἀνάστησε ἀπ' τὸ σκοτάδι τῆς κατὰπτωσης.

Μὰ χρειάζεται βαθειὰ μελέτη τῆς δράσης τῆς Ἑλλ. φυλῆς μέσα στὸ κύλημα τῶν αἰώνων. Ὅμως ἡ σύντομη μορφὴ τούτης τῆς ἐργασίας ἐπιτρέπει μόνο μιὰ γρήγορη ματιὰ στὰ πιὸ φωτεινὰ σημεῖα τῆς δράσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Πρῶτο ἀθάνατο μνημεῖο τῆς Ἑλληνι-

λά πράματα. 'Ο Γκάτσος είναι νέος. Νέος πού με τὸ πρῶτο του βιβλίου μᾶς ἔδειξε τὰ ἀναμφισβήτητα προσόντα του. Θὰ προχωρήσει. Ἀλλὰ με ὀρισμένες προϋποθέσεις. Νὰ ξεχωρίσει καὶ νὰ μελετήσῃ τοὺς καλοὺς στίχους σου, νὰ ρίξει ἀπὸ πάνω του τὴν ὅποια ἐπιτήδευση ἔχει καὶ τὸ κυριώτερο ν' ἀναθεωρήσῃ τὶς ἀπόψεις του γιὰ νὰ γίνῃ κι' ἕνας «συνειδητὸς» ποιητῆς. Κι' ἀπ' τὸν Γκάτσο περιμένουμε πολλὰ πράματα. Εἶναι μιὰ φωνή, πού πρέπει ν' ἀκουστῇ καὶ νὰ βρῇ ἀπήχηση, αὐτὴ ἡ νεανικὴ καὶ λεινὴ φωνὴ πού μᾶς λέει:

Κι ἄς μὴ λυγίσει ἡ καρδιά σου.

Κι ἄς μὴ κυλίσει τὸ δάκρυ σου πάνω στὴν ἀδυσώπητη τούτη γῆ.

Δὲν ὠφελεῖ τὸ παράπονο,...

ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

'Απ' τὴν «Ἐπέτειο τῆς Ἰδρύσεως τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς» ἔχει παραληφθεῖ ἡ τελευταία φράση:

Τραγουδῖσε κι ἡ χορωδία τοῦ μουσικοῦ τμήματος τοῦ Ε.Ο.Π. τρία τραγουδία, τὸν «Καθρέφτη» τὴν «Ἀμαρτωλὴ» καὶ τὸ Χαφτομύγα» καὶ ἡ ὥραια τελετὴ τελείωσε με τὸν Ἔθνικὸ "Ἕμνο».

'Απὸ ἔλλειψη χώρου ἡ «Κίνηση τῆς ΦΕΛ» ἀναβάλλεται γιὰ τὸ ἐρχόμενο φύλλο.

ΝΙΚ. ΑΠ. Ὑστερεῖ πολὺ τεχνικά. Διαβάστε πάντως. Αὐτὸ θὰ σᾶς ὠφελῆσαι πολὺ καὶ θὰ διορθώσετε μόνος τὰ σφάλματά σας. Κ. ΠΑΠ. Δὲν εἶναι βέβαια διήγημα ἀλλὰ μιὰ πραγματικὴ καὶ συγκινημένη ἐντύπωση. Ἡ γλώσσα σας εἶναι λίγο ἀκατάστατη καὶ πρέπει νὰ τὸ προσέξετε πολὺ αὐτὸ. Ἐπίσης προσέξτε καὶ τὴν ὀρθογραφία σας.

ΘΑΛ. ΜΑΡΚ. Ἄρκετὰ καλὸ καὶ τὸ κρατοῦμε. Στείλτε μᾶς ὅμως καὶ ἄλλα. Θέλουμε νὰ δημοσιεύσουμε κάτι καλύτερο δικό σας.

Ε. Π. Δὲ μᾶς ἱκανοποιεῖ ἄρκετά. Τὸ θέμα λίγο συνηθισμένο βέβαια καὶ γενικὰ στὴν ἀνάπτυξη ὑστερεῖ. ΓΙΑΝ. ΡΕΜΠ. Ἐντελῶς πρωτόλειο. Προτοῦ ἀρχίστε νὰ γράφετε, διαβάστε πρῶτα, διαβάστε πολὺ. Ἔτσι θὰ μπορέσετε νὰ κρίνετε—καὶ νὰ ἐγκρίνετε μόνος σας, τὰ γραφόμενά σας. ΜΙΛ. ΚΥΡ. Τὰ κρατοῦμε. Καλύτερο τὸ «Ἐλα κάποιο βράδυ» καὶ ἴσως δημοσιευτῇ τώρα κοντά. Περιμένουμε καινούργια συνεργασία σας. ΦΩΤ. ΠΡ. Πήραμε καὶ τὰ δύο σας γράμματα καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε πάρα πολὺ γιὰ ὅσα μᾶς γράφετε. Τὸ διήγημά σας καλὸ, θὰ προτιμούσαμε ὅμως νὰ δημοσιεύαμε ἕνα αὐτοτελὲς διήγημά σας καὶ ὄχι ἕνα ἀπόσπασμα ὅπως αὐτὸ πού μᾶς στείλατε. Θὰ θέλαμε νὰ σᾶς δοῦμε καὶ προσωπικά, Α, ΠΑΝ. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Οἱ «Σκιές ἀνθρώπων» ὄχι δημοσιεύσιμο. Ὅρισμένα του σημεῖα θυμίζουν φοβερὰ Καρυωτάκη. Γενικὰ ὑστερεῖ τεχνικά. ΒΥΡ. ΤΣ. Ἄρκετὰ καλὸ καὶ τὸ κρατοῦμε. Θὰ προτιμούσαμε ὅμως νὰ μᾶς στείλετε κι ἄλλα δικά σας. Ἴσως βρούμε καὶ τὸ ἐλπίζουμε—κάτι καλύτερο γιὰ δημοσίευση. Γ. ΝΤΑΝ. Τὰ πιστεύετε πραγματικά αὐτὰ πού γράφετε; Ἄν ναι φροντίστε—ὅσο εἶναι ἀκόμη καιρὸς νὰ μὴ παρασύρεστε πολὺ ἀπ' τὰ πεισιθάνανα συναισθήματα. Στείλτε μᾶς κάτι δροσερότερο, νεανικώτερο. Ι. Κ. ΑΓΓ. Τὸ κρατοῦμε καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ θὰ συμμορφωθοῦμε με τὴν ἐπιθυμία σας.

Θ. ΞΑΝΘ. Μποροῦσε νὰ γίνῃ καλύτερο. Οἱ 8 αἴφνης τελευταῖοι στίχοι εἶναι πολὺ καλύτεροι ἀπ' τοὺς ὑπόλοιπους πού πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὀλότελα ρητορικοὶ. Νὰ μᾶς τὸ ξαναστείλετε.

ΥΠ. ΚΟΜΝ. Τὸ κρατοῦμε καὶ περιμένουμε καινούργια σας. ΑΚ. ΛΟΡ. Καλύτερο τὸ πεζό σας ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκόμη δημοσιεύσιμο. Τὸ ποίημα πολὺ μετριώτερο. Γιὰ τὴ γνώμη σας θὰ θέλαμε νὰ σᾶς δοῦμε προσωπικά. ΣΤΑΜΠ. Κρατοῦμε τὴν ἐργασία σας καὶ ἴσως τὴ δημοσιεύσουμε. Ἐχετε ὅμως πολλὰ γλωσσικὰ σφάλματα καὶ θὰ μᾶς ἐπιτρέψετε νὰ τὰ διορθώσουμε. Λ, ΣΜΥΡ. Βέροια. Εὐχαριστοῦμε θερμά. Ὅπως εἶδατε δημοσιεύσαμε ἕνα.

ΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥ

“ΞΕΚΙΝΗΜΑΤΟΣ,,

ΘΑΝΑΙ ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΩΤΕΡΟ ΣΕ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ
ΣΕ ΥΛΗ ΤΕΥΧΟΣ ΜΑΣ

ΜΕ ΕΝΤΕΛΩΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗ
ΜΕ ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΩΤΕΡΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΕΠΙΣΗΣ:

ΑΡΧΙΖΕΙ ΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ
ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΩΡΑ 11 Π. Μ.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ Ε. Ο. Π.
ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Η ΑΝΔΡΙΚΗ ΚΑΙ Η ΜΙΚΤΗ ΧΟΡΩΔΙΑ
& Η ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΕΠΙΣΗΣ: ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ Ε. Ο. Π.
ΘΑ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗ ΣΕΝΑ ΜΟΝΟΠΡΑΧΤΟ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 31
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

GEN. 10.196